

**ОПТИМІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ НАВЧАННІ НА КАФЕДРІ
УРОЛОГІЇ, ПРОМЕНЕВОЇ ДІАГНОСТИКИ І ТЕРАПІЇ**

Губарь А.О., Бачурін В.І., Довбиш М.А.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: оптимізація, самостійна робота студентів, контроль, самонавчання.

Вступ. Контроль означає встановлення та оцінювання знань студентів, тобто визначення об'єму, рівня та якості засвоєння учбового матеріалу; виявлення успіхів у навчанні, недоліків знань, навичок та вмінь у окремих студентів та всій групі взагалі для внесення необхідних корекцій в процес навчання, вдосконалення його змісту, методів, засобів і форм організації. Контроль є важливою і необхідною складовою частиною навчання і припускає систематичне спостереження викладачем ходом навчання на всіх етапах учбового процесу.

Метою нашого повідомлення є аналіз та методологія проведення самостійної роботи студентів на кафедрі урології, променевої діагностики і терапії.

Самостійне навчання студентів – це частина їх учбової діяльності, у складі якої можна виділити розумові дії. Опанування цих дій і буде характеризувати рівень розвитку самонавчання в цілому.

З одного боку, самостійна робота студентів (СРС) є видом навчальної праці без керівництва викладача, з іншого боку – засобом втягування студентів в самостійну пізнавальну діяльність. Тому кожен викладач клінічної кафедри зацікавлений в отриманні ефекту від СРС, але тоді потрібно усвідомити, що він буде досягнутий, якщо самостійна робота зорганізується та реалізується в процесі навчання урології в якості цілісної системи, яка об'єднує всі етапи навчання студентів у вищому навчальному закладі.

Вміння самостійно навчатися урології, поповнювати свої наукові знання, тим більше розвивати та преображати їх формується тільки за умов опанування студентами певних способів та прийомів самостійної роботи, напрацювання яких сприяє розвитку особистих якостей студентів.

СРС є методом навчання, при проведенні якого пізнавальна діяльність студентів йде у повній відповідності до індивідуальних особливостей, рівнем освіти, набутих досвідом та спеціально розробленими для цього організаційними умовами. Самостійна робота студентів дає можливість зняти протиріччя між індивідуальними можливостями і середнім рівнем сприйняття та засвоєння учбового матеріалу в групі. Вона дозволяє ліквідувати недоліки в пізнавальній діяльності та грає важливу роль у формуванні особистих якостей майбутнього спеціаліста.

В традиційній педагогіці СРС виконується у формі поза аудиторних або домашніх завдань, які найчастіше за все переслідують ціль підготовки до практичних занять, конференцій, семінарів, модулів, заліків, екзаменів. Формою звітності студента при цьому, як правило є виступ на колоквіумі, написання реферату на відповідну тему, виконання контрольних тестів тощо.

Контроль засвоєння матеріалу, що вивчається на кафедрі урології, променевої діагностики і терапії, необхідно проводити у вигляді тестів, самостійної роботи, а також у розробці запитань для семінарських занять, тому що:

- контроль викладачем припускає індивідуальний підхід до кожного студента;
- дозволяє більш детально оцінити рівень знань студентів;
- допомагає дізнатись, який матеріал потребує додаткового пояснення тощо.

Тест є засобом педагогічних вимірювань. Уявлення про тести серед викладачів досить різноманітні. Деякі викладачі, які не володіють знаннями в галузі теорії педагогічних

вимірювань, помилково вважають що тест – це набір авторських завдань, специфічних за формою надання змісту контрольного матеріалу урологічної дисципліни. Інші педагоги, навпаки, знають про тривалий шлях конструювання педагогічних тестів, володіють методами статистичного обґрунтування їх якості. Багато викладачів асоціюють тести виключно з завданнями, у яких з деякого числа відповідей, що пропонуються, треба обрати вірну. Слід визнати, що це етап в педагогічних вимірюваннях, що вже минув. В усьому світі, в тому числі і в Україні, з'явилися чисельні інновації у змісті і формі тестових завдань, що спонукають студентів перейти від пред'явлення готової відповіді на запитання до рішення учбової клінічної задачі, активному конструюванні змісту відповіді. Це завдання з короткими регламентованими відповідями; які потребують доповнення і уточнення; завдання з певним додатковим контекстом тощо. Наприклад, при вивченні урології студентами IV курсу медичного та педіатричного факультетів Запорізького державного медичного Університету викладач може дати декілька учбових задач:

Завдання 1. Хворий тривалий час приймав сульфаніламідні препарати. Який вид анурії можна вважати?

- А). преренальна
- Б). реальна
- В). постренальна
- Г). аренальна
- Д). рефлексорна

Завдання 2. Варіоцеле може бути ознакою:

- А). хронічного пієлонефриту
- Б). раку нирки
- В). раку сечового міхура
- Г). хронічного гломерулонефриту
- Д). СКХ (сечокам'яної хвороби)

Завдання 3. Хвора 50 років надійшла до приймального покою зі скаргою на тупий біль у правій поперековій ділянці, періодичне підвищення температури тіла до 39°C з ознобом, з наявністю прозорої сечі у цей період. В час нормалізації температури тіла та зменшенні болю сеча виявлялась мутна, гнійна. Об'єктивно: язик сухий. При глибокій пальпації визначається бугриста права нирка, помірно болюча, мало рухома. В загальному аналізі сечі лейкоцити на все поле зору, білок 0,099 г/л. Під час цистоскопії з правого вічка виділяється гній у вигляді «пасти з туби».

Який патологічний процес призводить до такого стану?

- А). паранефрит
- Б). піонефроз
- В). гломерулонефрит
- Г). карбункул нирки
- Д). некропапіліт

Даний метод потрібен не лише для того, щоб перевірити відтворення знань, що отримані попередньо, але й здатність застосувати їх, продуктивно вміти вирішувати складні питання в умовах обмеженого часу, тобто тих ситуаціях, що будуть імітувати майбутню професійну діяльність. Рішення учбової задачі – це не тільки самостійний пошук відповіді, але й новий погляд на вже відомі факти і явища, поповнення і розширення знань, встановлення зв'язків, подібності і відмінності між окремими подіями. В останній час клінічні тестові завдання як дуже поширений дидактичний засіб при навчанні урології займає все більш вагоме місце при вивченні інших медичних предметів.

Написання учбової історії хвороби або реферату на певну тему спонукає студента продовжити вивчення більш детально питання стосовно теми, що досліджується або

зацікавила; підвищує стимул використовувати додаткову фахову наукову медичну літературу; навчає систематизації матеріалу, що був зібраний.

При плануванні етапів учбової діяльності, оформленні матеріалів у вигляді статей, презентацій, доповідей, рефератів тощо, студент при самостійній підготовці тренує всі види учбової діяльності: читання, аналіз, синтез, порівняння тощо.

Рішення контрольних тестів – це одна з форм контролю, що дозволяє виявити загальний ступінь підготовки студентів, бо ці запитання можуть охоплювати весь матеріал дисципліни. Чим більше передбачається вірних відповідей на запитання, тим краще це стимулює студентів для роздумів і аналізу щодо матеріалу, що вивчався в межах учбового процесу.

Для більш глибокого засвоєння різних розділів урології, необхідно вирішувати цілу низку питань щодо етіології, патогенезу, клінічних ознак, алгоритмів лікування згідно національних стандартів, профілактичних і метафілактичних заходів для кожної окремої нозологічної форми. Вміння моделювати завдання, максимально наближене до реальної ситуації, що відтворюється на практичних заняттях, дозволяє студентам навчитися аналізувати випадки з урахуванням багатьох факторів.

Контроль засвоєння урологічної дисципліни вкрай необхідний, бо він перевіряє рівень підготовки кожного окремого студента.

Студенти, що вдало пройшли усні опитування, поточний тестовий контроль, приймали участь у курації хворих, здали учбову історію хвороби, приймали активну участь у оперативних втручаннях, що проводяться на декількох клінічних базах, а також відвідували чергування (за бажанням), можуть бути допущені до написання підсумкового модульного контролю та відповідям на запитання згідно нозології, за якою була написана історія хвороби.

Із досвіду викладання урології відомо, що найбільш ефективною СРС стає тоді, коли навчання зацікавлених осіб відбувається не тільки за загальною затвердженою програмою, але й згідно індивідуальних робочих планів студентів і допомогу у їх складанні надає викладач, особливо на початковому етапі оволодіння самостійною роботою, але і в подальшому, допомога педагога необхідна.

Найкориснішим для максимального опанування спеціальністю є відвідування наукового студентського урологічного товариства, що існує на кафедрі урології, променевої діагностики і терапії. Багато студентів, членів товариства, являють собою науковий резерв медичного Університету. На спільному засіданні кафедри на початку навчального року завідувачем, д.мед.н., професором Бачуріним Г.В., пропонується низка тем для клінічного дослідження з наступним оформленням у вигляді доповіді на щорічній студентській конференції. Завдяки наявності декількох клінічних баз, а саме: Університетській Клініці, ЗМКЛЕ та ШМД, клініки «ВітаЦентр», клініки «ООО Мотор Січ», багатопрофільного медичного центру «Юліс», студенти мають найрізноманітніші можливості для отримання інформації щодо надсучасних методів діагностики і лікування хворих з різною патологією.

Для наукової студентської роботи перш за все необхідно зробити її детальний план, заздалегідь визначити терміни виконання всіх її розділів. Наявність плану СРС, а також регулярний системний підхід викладачем охороняють студентів від необґрунтованої трати часу, вносять організованість та впорядкованість в учбово-пізнавальну діяльність.

Для підвищення ефективності контролю за виконанням самостійної роботи викладачеві необхідно приділяти більше уваги студентам на консультаціях, що призначені для надання їм доцільної допомоги по кожній темі учбового плану, а також при вирішенні питань теоретичного і практичного плану. Консультації викладачів допомагають встановити своєрідний зворотній зв'язок, за допомогою якого можна виявити ступінь засвоєння студентами програмного матеріалу; щільно пов'язані з лекційними, семінарськими, практичними заняттями, підготовкою до заліків та екзаменів.

При цьому в межах кожного семестру консультації по виконанню СРС повинні проводитися за бажанням студентів, тобто у відповідності з їх потребами, або за ініціативою викладача, якщо студенти не приділяють певної уваги СРС. Можна встановити конкретні дні для обов'язкових консультацій, коли викладач кафедри спеціально зустрічається зі студентами і відповідає на їх запитання. Студентів треба привчати до думки, що до консультацій треба ретельно готуватися, опрацьовувати конспекти лекцій, фахову літературу.

Під час проведення контролю за виконанням СРС доцільно розробити низку критеріїв, у відповідності до яких здійснюється її оцінка і з якими треба ознайомити студентів з метою підвищення їх відповідальності за результати, що будуть отримані. Підсумкова оцінка за самостійну роботу є однією з складових загальної оцінки, яку отримують на екзамені або умовою дозволу до складання іспиту.

У зв'язку з цим, планування, організація та реалізація роботи студентів без керівництва викладача – найважливіше завдання при навчанні в університеті.

Висновки. Для того, щоб СРС була ефективною, необхідно виконати низку умов, до яких можна віднести наступне:

- забезпечити вірне співвідношення об'ємної аудиторної та самостійної роботи;
- організувати методично вірну роботу студентів у аудиторії та поза нею;
- забезпечити усіх на навчанні необхідними методичними матеріалами з метою перетворення СРС у творчій процес;
- контролювати хід СРС та заохочувати студентів для щодо її якісного виконання.

Оптимізація контролю з боку професорсько-викладацького складу при виконанні самостійної роботи студентами являє собою безперервний комплексний контроль, який в цілому дозволяє виявити підсумковий результат підготовки студентів при вивченні урології, променевої діагностики і терапії.

УДК 004.9.: [378.091.33:615.22]

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА КАФЕДРЕ ФАРМАКОГНОЗИИ, ФАРМАКОЛОГИИ И БОТАНИКИ

Доля В.С., Мозуль В.И.

Запорожский государственный медицинский университет

Ключевые слова: обучение, мультимедия, тестовый контроль.

Современные информационные технологии дают широкие возможности для формирования научного мировоззрения студентов, способствуют формированию мотивации учения и личностному развитию будущего специалиста, развивают у студентов коммуникативную компетентность, стимулируют инициативу и творческое мышление. Сам образовательный процесс в современном обществе становится непрерывным, выходит за рамки вузовского образования.

Цель работы – определить основные формы и методы обучения на основе новых информационных технологий.

В Запорожском государственном медицинском университете постоянно совершенствуются формы и методы образования. Это позволяет использовать информационные технологии в организации и практической реализации учебного процесса, обеспечивает существенное повышение его дидактической ценности на всех уровнях системы обучения. Высокую педагогическую эффективность имеют те информационные технологии, которые: обеспечивают диалоговый режим в процессе решения различных познавательных задач; имеют встроенные справочники; обеспечивают моделирование